

Opinto-ohjauksen suunnitelma

18.12.2018

Saamelaisalueen koulutuskeskus
Sámi oahpahusguovddáš
Säämi máttááttáskuávdáš
Sää'm škooultémkөөskös

Sisällys

1. JOHDANTO	1
2. OPINTO-OHJAUKSEN JÄSENTÄMINEN.....	1
2.1 Ohjaus ennen opintojen alkua.....	2
2.2 Ohjaus opintojen alkaessa.....	2
2.3 Ohjaus opintojen aikana	3
2.4 Ohjaus opintojen päättövaiheessa.....	3
2.5 Ohjaus opintojen päättyttyä	4
3. OPINTO-OHJAUKSEN VERKOSTOYHTEISTYÖ	4
3.1 Opiskeluhoito.....	4
3.2 Opinto-ohjaus erityisopetuksessa	5
3.3 Yhteistyö peruskoulun ja lukion kanssa	5
3.4 Yhteistyö opiskelija-asuntolan kanssa.....	5
3.5 Sakk:n ja kodin yhteistyö.....	5
3.6 Opinto-oppaat ja tutkintokohtaiset opetussuunnitelmat.....	6

Liite 1 Opinto-ohjaajan pääasialliset työtehtävät Sakk:ssa

1. Johdanto

Ammatillisen koulutuksen lainsäädännön (7 L, 61 §) mukaan opiskelijalla on oikeus saada henkilökohtaista ja muuta tarpeellista opinto-ohjausta. Tämän ohjaussuunnitelman tavoitteena on avata opinto-ohjauksen monimuotoisuutta käytännön tasolle. Saamelaisalueen koulutuskeskuksen kaikkien koulutusten opiskelijoille ohjaus on yhdenvertaista ja tasa-arvoista.

Opinto-ohjauksen perustana ovat tarvelähtöisyys ja monipuolisuus. Jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS) opintojen alussa. Suunnitelman laatii ja päivittää ofelaš-ohjaaja opiskelijan kanssa. Opinto-ohjaaja auttaa suunnitelman laatimisessa ja päivittämisessä.

Opinto-ohjausta toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden läheisten kanssa. Oppilaitoksen henkilökunnan ja sidosryhmien kanssa tehdään monipuolista yhteistyötä ohjauksen toteutuksessa. Oppilaitoksessa opinto-ohjaukseen osallistuvat ofelaš-ohjaajat, opettajat ja apulaisrehtori.

Tämä suunnitelma on yhtenevä Saamelaisalueen koulutuskeskuksen opiskeluhuoltosuunnitelman (osa hyvinvointisuunnitelmaa) ja erityisopetuksen suunnitelman kanssa. Nämä suunnitelmat tukevat ja täydentävät toisiaan.

Opinto-ohjauksen onnistumisen edellytyksenä on koko henkilöstön osallistuminen opiskelijan ohjaukseen. Selkeä opinto-opas, informatiiviset kotisivut, tutkintokohtaiset toteutus- ja arviointisuunnitelmat ja lukuvuosiopintojen opetussuunnitelmat sekä muu materiaali ovat tärkeitä ohjauksen apuvälineitä.

2. Opinto-ohjauksen jäsentäminen

Keskeisiä opinto-ohjauksen jäsentämistapoja ovat jako *opintoajan*, *opinto-ohjauksen sisällön*, *ohjauksen muodon tai ohjauksen työnjaon mukaan*. Tässä suunnitelmassa jäsenitys on tehty pääasiassa opintoajan mukaan.

Opinto-ohjauksen jatkuvuutta korostetaan läpi opiskeluajan. Opinto-ohjaus voidaan sovittaa sen mukaan, millaisia kysymyksiä tai ongelmia opiskelijat kohtaavat opintojen eri vaiheissa. Ohjauksessa korostuu myös nivelvaiheiden huomioonottaminen. Opinto-ohjaus opintoajan mukaan on jäsennetty tässä suunnitelmassa seuraavasti:

- ohjaus ennen opintojen alkua
- ohjaus opintojen alussa
- ohjaus opintojen edetessä
- ohjaus opintojen päättyessä
- ohjaus ja seuranta opintojen jälkeen.

2.1 Ohjaus ennen opintojen alkua

Tavoitteena on saavuttaa mahdolliset tulevat opiskelijat jakamalla tietoa Sakk:n koulutuksesta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista sekä monipuolisista ja joustavista opiskelijärjestelyistä ja -ympäristöistä.

Sakk tekee jatkuvaa yhteistyötä mm. peruskoulujen, lukioiden, yritysten, etsivä nuorisotyön ja teoimiston kanssa tiedottamalla erilaisista koulutusmahdollisuuksista.

Sakk esittelee koulutustarjontaa mm. sosiaalisessa mediassa, lehdissä, paikallisradiossa, erilaisissa tapahtumissa, messuilla, vieraillemalla kouluissa ja oppilaitoksissa, ottamalla vastaan vierailijoita, järjestämällä avoimien ovien päiviä ja kutsumalla peruskoulujen ja lukioiden oppilaita, opinto-ohjaajia ja opettajia vierailulle sekä osallistumalla peruskoulujen vanhempien-/kotiväeniltoihin.

Päävastuu peruskoulujen oppilaiden perehdyttämisestä Sakk:n ammatilliseen koulutukseen kuuluu opinto-ohjaajalle. Oppilaitoksen opettajat ja opiskelijat ovat myös aktiivisesti toiminnassa mukana.

Sakk:een haetaan yhteishaussa sähköisen www.opintopolku.fi -palvelun kautta (suoraan peruskoulusta tai lukiosta hakevat ja hakijat, joilla ei ole aikaisempaa tutkintoa). Muut hakevat ns. jatkuvassa haussa suoraan oppilaitokselle. Yläasteen/yläkoulun opot tiedottavat yhdeksäsluokkalaisia oppilaita ammatillisesta koulutuksesta ja hakuun liittyvistä yksityiskohdista. Pääsykokeessa (taideteollisuusalan perustutkinto) ja soveltuvuuskokeessa (sosiaali- ja terveysalan perustutkinto) hakijalle annetaan positiivinen kuva oppilaitoksesta ja sen opiskelukulttuurista sekä kerrotaan, milloin tieto opiskelemaan pääsystä on odotettavissa.

Opiskelijoille, jotka eivät tule valituiksi, lähetetään kirje (sekä oppilaitoksesta, että opintopolku-palvelusta), jossa annetaan tieto mahdollisesta varasijapaikasta ja ohjeet peruutuspaikkojen hakuun sekä valitusohjeet.

Peruskoulun ja Sakk:n opinto-ohjaajien ja opettajien nivelvaiheyhteistyötä on tehostettu oppilaiden ammatillisiin opintoihin siirtymisen helpottamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

2.2 Ohjaus opintojen alkaessa

Opintojen alkaessa toteutettavan ohjauksen tavoitteita ovat:

- uusien opiskelijoiden perehdyttäminen ammatillisiin opintoihin ja opiskeluun
- ammatillisen suuntautumisen vahvistaminen ja selkeyttäminen
- henkilökohtaisen opetuksen kehittämissuunnitelman (HOKS) laatimisen tukeminen
- opiskeluun sitoutuminen ja alkuvaiheen keskeyttämisten ehkäiseminen.

Päävastuu uusien opiskelijoiden perehdyttämisestä oppilaitokseen ja opintoihin on ofelaš-ohjaajalla ja opinto-ohjaajalla. Perehdyttämiseen tarvitaan kuitenkin koko henkilöstön panostusta.

Ofelaš-ohjaaja jakaa opinto-oppaan opiskelijoille heti opintojen alussa ja käy sen sisällön läpi heidän kanssaan.

Erilaiset ryhmäytymisharjoitukset ja yhteiset tapahtuma-/ulkoilupäivät rakentavat yhteishenkeä. Samalla opiskelijat tutustuvat myös muihin, kuin oman ryhmänsä/alansa opiskelijoihin.

Ofelaš-ohjaajan tunneilla esitellään tutkintojen rakenne, toteutus- ja arviointisuunnitelmat, luku-suunnitelmat, jaksotus, valinnaisuudet, työelämässä oppimisen mahdollisuudet, tutkinnon osien sisällöt ja tavoitteet, näytöt, arviointi sekä osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.

Ofelaš-ohjaajat haastattelevat jokaisen ryhmänsä opiskelijan heti opintojen alussa. Opiskelija ja ofelaš-ohjaaja laativat yhdessä opiskelijan henkilökohtaisen opiskelujen kehittämissuunnitelman (HOKS). Opinto-ohjaaja auttaa HOKS:n laatimisessa tarvittaessa. Myös mahdollisesta erityisen tuen tarpeesta keskustellaan laadittaessa HOKSia. (kts. Sakk:n erityisopetuksen suunnitelma).

Jokaisen tutkinnon osan/tutkinnon osan osa-alueen ensimmäisillä oppitunneilla opiskelijat perehdytetään opintoihin. Ofelaš-ohjaaja tai ammattiaineiden/yhteisten aineiden opettaja esittelee tutkinnon osan/tutkinnon osan osa-alueen ammattitaitovaatimukset, osaamistavoitteet ja arvioinnin kriteerit. Samalla opettaja kertoo mahdollisesta tutkinnon osaan liittyvästä työelämässä oppimisen jaksosta ja siihen liittyvästä näytöstä.

2.3 Ohjaus opintojen aikana

Opinto-ohjaus tukee opiskelijaa opintojen etenemisessä sekä ammatillisen identiteetin, persoonallisuuden kasvun ja oman elämänhallinnan kehittymisessä.

Opinto-ohjausta toteutetaan sekä ryhmä- että henkilökohtaisena ohjauksena vuosittain vaihtuvien teemojen/painopistealueiden mukaan. Esimerkiksi ensimmäisenä vuonna käsitellään yleiset pelisäännöt, peruskäsitteet, tutkinnon rakenne jne., toisena vuonna käydään keskustelut motivaatioon ja jaksamiseen liittyvissä asioissa ja kolmantena vuonna työnhakuun ja jatko-opintoihin liittyviä asioita.

Ofelaš-ohjaajat seuraavat opiskelijoiden opintojen etenemistä opiskelijahallinto-ohjelman (Wilma) opintosuoritusotteista, jonne he kirjaavat opiskelijoiden saamat arvosanat ja poissaolot. Opiskelija seuraa myös itse opintojensa etenemistä Wilmassa, josta hän voi myös halutessaan tulostaa opintosuoritusotteensa.

2.4 Ohjaus opintojen päättövaiheessa

Ofelaš-ohjaajat seuraavat opiskelijan oppimisen kokonaisvaltaista etenemistä ja osaamisen karttumista ja tukevat opiskelijaa, jotta hän valmistuisi suunnitellussa ajassa. Henkilökohtaista ohjausta ja erilaisia ohjauksellisia tukitoimia hyödynnetään myös opiskelun päättövaiheessa.

Ura- ja rekrytointipalvelujen merkitys korostuu päättövaiheen ohjauksessa. Yhteistyö te-toimiston kanssa on tärkeää. Opinto-ohjaaja tai opettajat kutsuvat työelämän edustajia ja Sakk:sta valmistuneita opiskelijoita kertomaan työelämän vaatimuksista, haasteista ja työnhakuun liittyvästä prosessista.

Opintojen päättövaiheessa pidetään huolta myös opiskelijoista, jotka eivät valmistu määräajassa. Heidän kanssaan opinto-ohjaaja ja ofelaš-ohjaaja päivittävät opiskelijan HOKSin ja suunnittelevat sekä toteuttavat mahdolliset ohjaus- ja tukitoimet opintojen loppuunsaattamiseksi.

2.5 Ohjaus opintojen päätyttyä

Euroopan unionin koulutukseen liittyvissä strategioissa korostetaan ohjauksen merkitystä elinikäisenä prosessina ja uraohjauksena, joka jatkuu myös valmistuneiden opiskelijoiden työpaikoilla. Prosessilla ja yhteistyöllä on suuri merkitys myös jatko- ja uudelleen koulutukselle. Kun työelämäyhteydet ovat intensiiviset, saadaan tietoa koulutustarpeista laajemmin.

Sakk:n opiskelijoille on tarjolla työpaikkaohjaajakoulutusta verkko-opetuksena joko tutkintoon sisältyvänä tai tutkinnon suorittamisen jälkeen, jolloin Sakk:sta valmistuneet opiskelijat voivat toimia työelämässä oppimisen ja näyttöjen ohjaajina.

Sakk:n toiminnan kehittämisen ja arvioinnin kannalta on tärkeää seurata opiskelijoiden sijoittumista työhön tai jatko-opintoihin valmistumisen jälkeen.

3. Opinto-ohjauksen verkostoyhteistyö

3.1 Opiskeluhoolto

Opiskeluhoollon tavoitteena on luoda turvallinen ja terveellinen opiskeluympäristö sekä edistää oppilaitoksen yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja viihtyisyyttä. Opiskeluhoolto toteutetaan ensisijaisesti ehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoollona. Lisäksi tavoitteena on edistää oppimisvaikeuksien ja muiden haasteiden/ongelmien varhaista tunnistamista ja niihin puuttumista sekä ehkäistä opintojen keskeyttämistä. Sakk:ssa on hyvinvointisuunnitelma turvallisen ja terveellisen opiskeluympäristön ylläpitämiseksi.

Opinto-ohjaaja on moniammatillisen opiskeluhoitoryhmän koollekutsuja. Ryhmän tehtävänä on käsitellä opiskeluhooltoon liittyvät yhteiset linjaukset, suunnitella opiskeluhyvinvointia edistävät ennakoivat toimet ja tarkastella mm. opiskeluhyvinvointi- ja opiskelijatytyväisyyskyselyjen tuloksia. Moniammatilliseen ryhmään kuuluvat psykologi, koulukuraattori, psykiatrinen sairaanhoitaja, opiskelijaterveydenhoitaja, päihdetyöntekijä, nuorisotoimen edustaja (etsivä nuorisotyö), koulupoliisi, apulaisrehtori, opinto-ohjaaja, erityisopettaja sekä asuntolaohjaaja.

Yksittäisen opiskelijan ongelmien ratkaisemiseksi opinto-ohjaaja kokoaa yhdessä opiskelijan ja ofelaš-ohjaajan kanssa opiskelijan suostumuksen mukaisen monialaisen asiantuntijaryhmän. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon päämääränä on löytää keinoja, joilla tukea opiskelijaa suoriutumaan opinnoista ja auttaa selviytymään mahdollisista elämänhallinnan haasteista.

3.2 Opinto-ohjaus erityisopetuksessa

Erityinen tuki -suunnitelmassa on tarkemmin kerrottu ohjauksen järjestämisestä erityisopetuksessa.

3.3 Yhteistyö peruskoulun ja lukion kanssa

Tiivis yhteistyö alueen peruskoulujen kanssa on tärkeää. Yhteistyömuotoja ovat mm.

- messut ja muut markkinointitoimenpiteet
- vierailut peruskouluilla
- vanhempain/kotiväen illat
- peruskoulujen tutustumiskäynnit Sakk:n toimipaikkoihin
- nivelvaiheen ohjaukselliset tukitoimet
- yläastelaisten TET-päivät (ns. koulukokeilut) Sakk:ssa
- infomateriaalit/esitteet opinto-ohjaajille
- tapaamiset opinto-ohjaajien kanssa

Suunnitelmallinen yhteistyö ammatillisen- ja lukiokoulutuksen välillä aloitettiin lukuvuonna 2008 - 2009. Tuolloin käynnistettiin ensimmäiset ns. kolmoistutkinto-koulutukset yhteistyössä Ivalon lukion kanssa. Tavoitteena on opetuksen järjestäminen siten, että opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa ammatillinen perustutkinto, ylioppilastutkinto ja lukion oppimäärän opinnot neljässä vuodessa. Myöhemmin vastaavanlainen yhteistyö on aloitettu myös Enontekiön ja Utsjoen lukioiden kanssa.

3.4 Yhteistyö opiskelija-asuntolan kanssa

Asuntolassa asuminen on valvottua ja opiskelija sitoutuu noudattamaan asuntolan järjestyssääntöjä. Opettajien ja asuntolahenkilöstön välillä tehdään tiivistä yhteistyötä. Asuntolahenkilöstö ohjaa opiskelijoita myös vapaa-ajan toimintaan. Huoltajiin otetaan yhteyttä, jos alaikäisen opiskelijan asumisessa on ongelmia.

3.5 Sakk:n ja kodin yhteistyö

Sakk toimii aktiivisena osapuolena myönteisen yhteistyön käynnistämisessä ja ylläpitämisessä kotiväen kanssa. Yhteistyön yhtenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijan itsenäisyyttä ja vastuullisuutta sekä edistää hänen opiskeluaan. Opiskelijalla on mahdollisuus saada tukea opiskeluaan, terveyttään, turvallisuuttaan ja hyvinvointiaan koskevissa asioissa. Tavoitteena on, että yhteistyö kodin ja oppilaitoksen välillä olisi mahdollisimman avointa ja tasa-arvoista.

Opiskelijoilla ja alaikäisten opiskelijoiden huoltajilla on Wilma-tunnukset, joilla he pääsevät seuraamaan opiskelijan opintojen etenemistä ja arviointeja opiskelijahallinto-ohjelmassa. Opiskeluun liittyvistä käytänteistä huoltajat saavat tietoa opiskelijoille jaettavasta opinto-oppaasta, joka on nähtävillä myös Sakk:n kotisivuilla.

Kotiväeniltoja järjestetään alaikäisten opiskelijoiden huoltajille. Sakk:een voi tulla myös seuraamaan työskentelyä ja tapaamaan henkilökuntaa. Erityisesti avoimien ovien päivinä tähän on hyvä mahdollisuus.

3.6 Opinto-oppaat ja tutkintokohtaiset opetussuunnitelmat

Sakk:n vuosittain päivitettävä opinto-opas ja toimipaikka- tai koulutusala-kohtaiset tiedotteet laaditaan antamaan tietoa opinnoista, opiskelijan tukipalveluista ja opiskeluun liittyvistä käytännön asioista. Opinto-opas jaetaan opiskelijoille lukuvuoden alussa.

Jokaisen tutkinnon osan/tutkinnon osan osa-alueen opintojen alussa opiskelijat perehdytetään toteutus- ja arviointisuunnitelman mukaisesti ammattitaitovaatimuksiin, tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Arviointi- ja toteutussuunnitelmat, opinto-opas ja ajankohtaiset tiedotteet ovat nähtävissä myös Sakk:n www-sivuilla (www.sogsakk.fi). Opintoihin liittyvien asioiden tiedottamisesta opiskelijoille vastaavat yhteistyössä opettajat, ofelaš-ohjaajat, opinto-ohjaaja ja apulaisrehtori.

Opinto-ohjaajan pääasialliset työtehtävät Sakk:ssa

- Opintojen markkinointi ja opiskelijoiden rekrytointi ja tiedottaminen (messut, kotiväen illat, oppilaitosvierailut, oppilaitoksen markkinointityöryhmä, Facebook)
- Opiskelijoiden henkilökohtainen ohjaus
- Opiskelijakunnan yhteyshenkilö
- Opiskelijoiden jatko-opinto- ja urasuunnitteluohjaaminen
- Opo-yhteistyö ja -verkostoituminen kaikkien kouluasteiden opojen kanssa
- Oppilaitosyhteistyö ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin
- Kodin ja koulun välinen yhteistyö
- Oppilaitosyhteistyö peruskouluihin nivelvaiheissa
- Yhteistyö opintotoimiston ja viranomaisten kanssa
- Yhteistyö kunnan nuorisotoimen ja etsivä nuoristotyön kanssa
- Opiskelijatilastot yhdessä opintotoimiston kanssa
- Primuksen opintosuoritusotteiden päivittäminen, tunnustamiset, todistukset ym.
- Wilmatukea opiskelijoille
- Hankkeisiin liittyvä yhteistyö
- Jeesi-pajan ohjaava opettaja, yksilöohjaus
- Kakkosopena ja sijaisena toimiminen tarvittaessa
- Yhteistyötä ja ohjausta erit. ofelaš-ohjaajille ja uusille opettajille
- Mm. ohjauksen, opiskelijahallinnon, arvioinnin ja lainsäädännöllisten asioiden, työelämässä oppimisen ja näyttöjen asiantuntija-apua
- Yksilökohtaisen, moniammatillisen opiskeluhuollon organisointi
- Opiskeluhuoltoryhmän jäsen ja koollekutsuja
- Peda-tiimin jäsen
- Sakk:n toimielimen jäsen
- Viestintäpajan ohjausryhmän jäsen
- Opettajakokouksen sihteeri
- Sakk:n johtokunnan varajäsen
- Työsuojelutoimikunnan jäsen
- Strategiaryhmien kokouksiin osallistuminen
- Laatutyöryhmän kokouksiin osallistuminen tarvittaessa
- Yhteistyö apulaisrehtorin ja rehtorin kanssa
- Turvallisuustiimin jäsen